СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
РІК LIII. Ч. 29. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 9-го лютого 1945. No. 29. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, February 9, 1945. VOL. LIII.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ВІСТИ З БІЛОГО ДОМУ ПРО НАРАДИ ТРЬОХ ПОТУГ

ВАШИНГТОН. — Про наради Трьох Потуг оприлюднено з Білого Дому такий комунікат:

Президент Злучених Держав Америки, премієр Совєтського Союзу і премієр Великої Британії відбувають тепер наради в околиці Чорного Моря. Їм товаришать начальники ґенеральної булави, три міністри закордонних справ і інші дорадники.

Їх ціллю є згармонізувати пляни для завершення поразки спільного ворога і для створення разом із їхніми Аліянтами міцних основ під тривалий мир. Наради йдуть безперервно.

Конференція розпочалася дискусією над війвійськовими справами. Обговорено теперішнє положення на всіх европейських фронтах і передано собі взаємно найдокладніші інформації. Панує цілковита згода щодо спільних військових операцій у кінцевій фазі війни проти націстівської Німеччини. Мілітарні штаби всіх трьох урядів заняті тепер спільним опрацюванням подрібних плянів.

Розпочалася теж дискусія над проблемами про створення забезпеченого миру. Ці розмови обіймуть пляни для окупації і спільної адміністрації Німеччини, політичні й економічні проблеми визволеної Европи і як найшвидше можливе заложення постійної міжнародньої орґанізації для втримання миру.

З кінцем конференції буде видане звідомлення.

СЕКРЕТАРІЯТ МАРИНАРКИ ЗА ПОБІР РЕКРУТА ДЛЯ СКОРОЇ ПЕРЕМОГИ НАД ЯПОНІЄЮ.

ВАШИНГТОН. — Секретар воєнної маринарки Джеймс Форестал і підсекретар Ралф А. Бард зізнавали перед сенатською Військовою Комісією, що радить над ухваленням закону Мея й Бейлія про заведення загальної краєвої служби. Вони висказували, що у війні проти Японії нищаться американські кораблі і тому треба приспішити як мога найшвидше їх направу. Якраз конечність створення такої забезпеки приневолює адміністрацію перевести загальну краєву службу. Лише в такий спосіб, за їх думкою, можна приспішити перемогу над Японією.

ВИРАТУВАЛИ ВОЯКА ВІД СМЕРТНОГО ПРИСУДУ ЗА НЕПОСЛУХ.

САН ФРАНСИСКО. — Скора інтервенція сенатської Військової Комісії спасла вояка Генрія Вебера від смерти. Воєнний суд засудив його останнього тижня на кару смерти за те, що він відмовився відбувати військовий вишкіл. Кару смерти перемінили йому на досмертну тюрму.

УРЯД УЧИТЬ ЯК ВАРИТИ МЯСО.

ВАШИНГТОН. — Воєнна Адміністрація Харчів видала брошуру з обємистими інформаціями про варення страв. Це має стати в пригоді ресторанам, готелям, шпиталям та різним установам, як зберігати харчові припаси через уміле приправлювання харчів. Між іншими там сказано, що мясо вчасі його варення, не має бути вареним у кипячій воді, але має бути пригріване повільно в теплій воді, а не в кипячій. Воду, в якій огрівається мясо, не треба відливати, але її можна приправити бобковим листям, зернятками перцю, покраяною цибулею і галузками селери. З такого вивару можна зробити знамениту зупу або сос.

Риба, сир і страви з яєць є майже так само поживні як мясні, потім ідуть різні фасолі. — Копії брошури можна дістати в окружних бюрах Воєнної Адміністрації харчів, одначе ця книжечка надається більше для великих підприємств ніж для приватних домів.

ВОЯКИ НА ВІДПУСТЦІ ПОМАГАЮТЬ ПРОДУКЦІЇ НАКОЛІСКІВ.

ЛЮС АНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — Команда армії звільнила на пробу 600 вояків і призначила їх до праці при виробі гумових наколісків для потреб війни. Від тоді продукція підскочила на 50 відсотків, як про це звідомляє начальник Західнього Відділу для Виробу Троків при армії. Приявність вояків-робітників має дуже додатний вплив на цивільних робітників, бо вони не залишаються вдома при найменшій нагоді, як це подекуди бувало досі.

КОНСЕРВИ З БІЛОГО МЯСА ВИНЯТО З ПРОДАЖУ.

ВАШИНГТОН. — Курятина та індиччина, законсервована в бляшаних корабках, зовсім щезне з звільного продажу з днем 14. лютого, бо всі припаси забере армія. Такий розпорядок видала Воєнна Адміністрація Харчів. Військо запотребує яких 70 міліонів фунтів консерв з білого мяса, в тому вже й зупи. Одначе продукція таких консерв ніколи не перевищила кількости 50 міліонів фунтів.

Стетиніюс за гострий мир для Німеччини

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Едвард Р. Стетиніюс змінив свою думку щодо миру для Німеччини і оприлюднив заяву, що точки для німецького миру будуть тверді. З того приходять до висновку, що про „тверді точки" радять тепер на конференції трьох Потуг. Коли Стетиніюс склоняється до твердих умов, то тепер уже всі дорадники президента в цій справі мають одну думку.

Впарі з вістями про умови для Німеччини говорять в столиці про наладнання польської справи на конференції Трьох Потуг. Тому, що так званий Люблинський польський уряд вже почав орґанізувати свою адміністрацію у Східній Прусії і на Шлезьку, тут панує переконання, що на конференції приняли російський плян щодо Польщі. Отже на підставі того пляну східні смуги землі, які перед війною належали до Польщі, а яких зажадала Росія, припадуть Росії. У Польщі буде створений або коаліційний уряд, або буде признаний теперішній Люблинський уряд.

Уряд Злучених Держав не висловив своєї думки офіціяльно про цю справу, але приватно високі урядовці з теперішньої адміністрації виявляли погляди, що уряд не противиться російському пляну для розвязки німецької справи.

ПОВОЄННІ ЗАВДАННЯ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

НЮ ЙОРК. — Кампанія Американського Червоного Хреста, яка має розпочатися з днем 1. березня для зібрання фонду з $200,000,000 обійме лише чотири пятих цієї суми, яку Злучені Держави видають щоденно на ведення війни. Про це говорив Колбі М. Честер, предсідник кампанії А. Ч. Х. на зібранню відділів у Карнеґі Гол у приготуванню до кампанії.

Краєвий предсідник А. Ч. Х. Бейзил О'Коннор звернув увагу, що завдання А. Ч. Х. будуть ще більші по війні, бо тоді треба буде втримати настрій яких 5,000,000 людей, що вже не будуть на воєнному, але прибудуть на домашній фронт.

12 британців загинуло по дорозі на конференцію

ЛОНДОН. — Загарничний уряд подав вістку про розбиття літака, котрим їхали делеґати британського уряду на конференцію трьох потуг. У катастрофі загинуло 12 осіб.

Вирятувався тільки один Алфред Клифорд Сендерсон, директор адміністраційного плянування при міністерстві повітря, і він тепер лікується в шпиталі.

Катастрофа сталася 1. лютого. Умовин, серед котрих скоїлася вона, не подано.

ФРАНЦУЗИ ВИНУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ АМБАСАДОРІВ ЗА АМЕРИКАНСЬКЕ УПЕРЕДЖЕННЯ

ПАРИЖ. — Часопис „Ордр" приносить статтю Еміля Біре про причини американського упередження до Де Ґола. Автор збиває догад, що це Де Ґол вразив президента Рузвелта підчас конференції в Касаблянці, а винує за все бувших американських амбасадорів у Франції, як Булита й Лейгія, котрі президентови постійно вихваляли Петена як чесного, льояльного й загально поважаного й любленого політика в Франції.

ГОЛЯНДСЬКИЙ УРЯД НЕ ПОГОДЖУЄТЬСЯ З ПОСТАНОВАМИ В ДОМБАРТОН ОВКС

ВАШИНГТОН. — Ґоляндський уряд на вигнанню предложив трьом потугам меморіял, у котрім домагається ширших прав для малих держав, як їм признано в рішеннях у Домбартон Овксі.

СОВЄТИ ЗНОВУ АТАКУЮТЬ ПАПУ

МОСКВА. — Саме коли почалася конференція Рузвелта, Чорчила й Сталіна, К. Ґофман пише в „Червоній Звізді", що папа Пій є речником націстичної Німеччини та побивається за „мягкий мир" для неї. Він каже, що папа все провадив про-націстичну політику та пробував на всі лади рятувати перед упадком Мусолінія та не допустити до демократизації Італії. Тепер, мовляв, Ватикан став остаточним прибіжищем для збанкротованих лондонських поляків у роді Рачкевича, Сосновского й Арцішевского. Ватикан, мовляв, пробує повернути назад хід історії та оживити наново польсько-російську ворожнечу. Мовляв, під його впливом у Польщі орґанізуються терористичні банди, що під кличем „назад до католицького фашизму" воюють проти тимчасового уряду. Стаття каже, що совєтський Союз не буде толерувати вмішування Ватикану в справи Німеччини, Австрії, Мадярщини й Польщі.

ДЕ ДІВСЯ НАЦІСТИЧНИЙ ПРОВІД?

СТОКГОЛЬМ. — За вістками, які приносять люди, що приїхали з Німеччини, там викликує багато толків факт, що від якогось часу д-р Ґебельс, головний націстичний пропаґандист, не появляється публично. Одні кажуть, що він мав припадок нервового заломання, інші, що він пропав з Німеччини з рештою проводу націстів.

Німецький уряд знає про ці чутки, бо берлінське радіо, подаючи вістку про широкі приготовання до оборони Берліна, одночасно ще більше часу присвятило запереченню чутки, що мовляв націстичний провід утік за границю.

ТАК ВИГЛЯДАЛО КОЛИСЬ, А ЯК ТЕПЕР?—Перед нами Площа Александра, одно з найкращих місць в Берліні, столиці Німеччини. Тепер тільки питання: Як вона виглядає тепер? Як кажуть, Берлін є тепер найбільш збомбардованим містом в Европі. Коли так, то й ця площа тепер можливо вже тільки руїни.

ТРЕТЯ АМЕРИКАНСЬКА АРМІЯ ВХОДИТЬ ДО РАЙХУ В 10 ПУНКТАХ

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Американські війська, що атакують ворога 70 миль широким фронтом від Ехтернаху по Шмідт, проломали Лінію Зиґфрида принаймні в двох точках. Перша Армія очистила з ворога Західний Вал над рікою Олефом на південний захід від Шлайдена та підсунулася ближче до гат на ріці Рурі.

Третя Армія продерлася крізь німецькі оборонні позиції на південний захід від міста Пріму. Вона перейшла німецьку границю поза Люксембургом принаймні в 10 місцях.

Воєнні кореспонденти при Третій Американській Армії кажуть, що чотири дивізії тої Армії перейшли до Німеччини через ріку Ур і Завер. Атаки доконано серед густої мраки під убійчим ворожим огнем з Лінії Зиґфрида. Не дивлячися на нього, американці ріку перейшли, заняли позиції на других берегах і ці позиції задержали.

Назагал, цілий західний фронт горить надзвичайною воєнною акцією. Воєнні обсерватори добачують у тому початок надзвичайного воєнного зусилля на західнім фронті.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ФРОНТ ТЕЖ ПОЧИНАЄ РУХАТИСЯ.

РИМ. — Пята Армія в Італії почала атаки на ворожі позиції коло Больонії. Ворог ставить завзятий опір.

Є це перша акція на тому фронті від кількох тижнів, де воєнні рухи через неґоду обмежувалися до діяльности патрулів.

РОСІЙСЬКА ОФЕНЗИВА ПОСТУПАЄ ДАЛІ.

ЛОНДОН. — Червона Армія поширила свої позиції на східнім березі ріки Одри на північний схід від Берліна, посунувшися 7 миль наперед 21-миловим фронтом під Берлін. Берлін каже, що російські війська добилися вже четвертого підмістя за рікою.

Червона Армія сильно загрожує Кістрінови й Франкфуртови на Одрі, двом ключевим фортецям для оборони Берліна. Совєтські війська підійшли вже до Кістріна на віддаль півтора милі й заняли його північне-західне передмістя Альт-Древіц. Три милі до Франкфурта вони заняли історичне побоєвище Кунерсдорф.

Тепер і берлінський і московський комунікат заявляють, що остаточний бій за Берлін уже почався. Берлінський комунікат навіть каже, що російська артилерія вже бє по зовнішних оборонних лініях німецької столиці.

Шведський часопис „Свенска Даґбладет" подав рапорт свого берлінського кореспондента, що російські повзи зявилися ще минулого тижня коло передмість Берліна. Цю вістку потверджують пізніші донесення до того часопису, що поодинокі совєтські повзи зявилися на віддалі 18 миль від північно-хідних передмість Берліна.

МЕКАРТУР ВХОДИТЬ ДО МАНІЛИ.

МАНІЛА. — Ґенерал Доґлас МекАртур, головний командант американських військ на Пацифіку, ввійшов до столиці Филипінів Маніли. В своїй заяві з того приводу, ґенерал пригадав на свою обіцянку вернутися до неї, дану в грудні 1941. року, коли він мусів покидати Филипини. „Я дещо спізнився", говорив він, „але всеж ми таки прийшли". Поворот ґенерала був немовби неформальним тріюмфальним входом.

Американські війська вже очистили місто Кесон і північну частину Маніли зовсім з японців. Перенесені літаками війська 11. Дивізії очищують південну частину. Ворог висадив у повітря вже всі мости на ріці Пасиґу.

Ворожі втрати на острові Люсоні начисляють на 48,000, наші на 7,067, в тому числі 1,600 вбитих.

ЛЕТУНСЬКА АКЦІЯ В АЗІЇ.

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ВІЙСЬК В ІНДІЇ. — Американські великі бомбовики вдарили по японських позиціях у Сеґоні, в французькій Індо-Хіні, через котре переходить більшість воєнних достав для ворожих військ у Бурмі.

БРИТІЙЦІ ЗАБЛЬОКУВАЛИ ВОРОЖУ ФЛЬОТУ.

ЛОНДОН. — Британські літаки заткали поважну японську воєнну фльоту скиненими з літаків мінами. Довершено цього діла в одному порті південно-західного Пацифіку. В фльоті є 4 боєві кораблі, один літаковоз, 6 кружляків та більше число нищителів. Аби звільнити фльоту, ворог мусить виловити міни, що певно забере більше часу.

МІХАЙЛОВІЧ ХОЧЕ ПЕРЕДАТИ БРИТІЙЦЯМ КОМАНДУ СВОЇХ ВІЙСЬК.

КАЇРО. — Ґенерал Міхайловіч, що був колись міністром війни в югославськім уряді короля Петра в Лондоні, попросив британців перебрати команду його партизанських сил.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з анґлійською частиною)		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY, N. J.

ЗА КРАЩЕ ЗДОРОВЛЯ

І знову краєва преса замовчує одну важну суспільну справу. Цим разом здоровля. Замовчує таку новинку, як те, що „сенатовий субкомітет для военного здоровля й освіти" віднісся прихильно до проєкту заведення по всіх Злучених Державах центрів для поправи здоровля.

За пляном предложеним флоридським сенатором Клодом Пепером, федеральний уряд мав би почати ширшу діяльність для запобіження, розпізнання й поборювання різних недуг. Мав би він вести цю роботу через різні типи медичних приспосіблень, через громадські осередки здоровля по малих громадах, через сільські шпиталі, через окружні шпиталі й великі центральні шпиталі.

Федеральний уряд, за пляном Пепера, мав би причинитися до виконання цеї програми через відповідні фонди, передусім аби допомогти виставити потрібні будинки та почати в них роботу. Для дальшого покриття коштів, звязаних з виконуванням програми, треба би придумати ще відповідну систему оплати за одержані в таких установах послуги.

Яке велике значіння має того рода проєкт, знає кожний, що знає, які поважні недостачі має опіка здоровля в Америці. Про ці недостачі говориться звичайно мало, хіба що вони попадуть якимось чином у новинки, як наприклад підчас набору військових бранців. Тоді вже й ґазети розписуються, і радіові коментатори заговорять, і громадянські встанови збираються до якоїсь громадянської акції. Та звичайно так буває, як забудеться новинка, й справа сама йде в забуття. Зрештою, здавалобся, край багатий і кожний тут має засоби за здоровля піклуватися. А як хто не піклується, то його й вина, і громаді до цього засі. Зрештою, як інколи громадянське сумління заворушиться, то громада виставить собі великий шпитальний будинок і тоді така велич людську совість прикоськує, що мовляв тут для здоровля вже все зроблено.

Федеральна установа, що зветься Публична Служба Здоровля, вже подала свою заяву в справі проєкту сенатора Пепера. Вона заявилася за цей проєкт. Та деякі лікарі піднімають проти проєкту закиди; одні, бо призвичаєні до старини, не злюблюють усякої новини, інші з остраху, що, як уряд почне дещо дбати за здоровля людей, то приватним практикантам може дещо урватися з приходів. Ці острахи одначе безосновні: від того, що федеральний уряд почне дещо більше дбати за здоровля громадян, лікарям не погіршає, а поліпшає. Громадянське піклування здоровлям підбехтує й заможніших людей, яких стати на лікування, ще краще дбати за своє здоровля, а при тому помагає людям, які часто без громадської помочі мусілиб обходитися без лікарської опіки.

З чим верне президент?

Хоч нема досі ніякої офіційної заяви — ні з Вашинґтону, ні з Лондону, ні з Москви — про наради представників „Тьох Потуг", всі ми переконані, що ті наради десь відбуваються. Навіть можливо на українських водах, чи на українській території!

Значить, що є на тих нарадах і наш президент. А про нього останніми часами писали, що він рішився виступити на тих нарадах з певними, рішучими домаганнями, що мали би відповідати почуванням американського народу щодо цього, яким повинен бути новий, повоєнний світ.

Ось такої постави домагається від президента американське громадянство. Це наглядне хочби з того, що пишеться про це в пресі, чи як про це говорять у конґресі. Тому немає найменшого сумніву, що президент Рузвелт таки буде намагатись на тій конференції не тільки представити американські погляди на війну і повоєнний світ, але й добитись того, щоб принаймні в основі дали на це згоду Чорчил та Сталін, а властиво — Сталін, бо від нього одного можна надіятись властивої опозиції.

На щож тепер жде американський нарід? Яку вістку бажає почути від президента, як він поверне з нарад „Трьох Потуг"?

Будемо говорити тут дуже простою мовою, бо іде про дуже просту і ясну справу: Буде по тій війні нова війна, чи буде мир?

Ось це є те, чим, у першу чергу, є зацікавлений американський нарід. Він хоч діставти тепер запевнення, що йому не прийдеться незабаром знову посилати, третим, наворотом, своїх синів до Европи проливати кров, бо там повстала нова метущня, нова міжнародне замішання, нова різня.

Недавно поставлено многим провідним людям в Америці різні питання для відповіди. Між ними стояло на видному місці питання, коли треба сподіватись Америці нової війни.

Замітне, що половина запитаних не хотіла навіть на це питання відповідати. Просто люди зазначили: Чому питати, коли буде найближча війна? Більшість взивала „стримати балачки про війну, а працювати для мира".

Проте половина запитаних таки висказала думку, що нова війна не повинна би вибухнути перед упливом 25 років, а дехто заповідав ще менше мирного часу.

На те важне питання повинен би тепер президент Рузвелт привезти відповідь. Від того, що йому вдасться осягнути на нарадах з Чорчилем і Сталіном, залежатиме цілком певно будучий мир в Европі й в світі. Якщо президент дібється того, що американські ідеали свободи та американське розуміння демократичного способу життя не будуть знехтовані опором збоку його партнерів, чи там одного партнера, тоді можна принаймні мати надію, що по довгих дальших трудах вдасться забезпечити світови мир на довший час. А в тому і мир для американського народу. Та в противному випадку, якщо американські принципи і Чотири Свободи цілковито програють у практичному приміненню, то щоб ми про мир не говорили, новий світовий катаклізм неминучий.

Хочеться вірити, що президент поверне до нас з лекшим серцем, ніж тоді, як він вибирався на ті наради. Бо тоді були радісні вісти з фронтів, але не було таких вістей з країв, що зістали „визволені", себто з тих, в яких по одній диктатурі наступила друга.

Таке саме положення є і сьогодні. Побачимо, чи наради „Трьох Потуг" внесуть щодо цього якісь зміни. Дізнаємось про це, як треба би надіятись, з поворотом президента. Тому саме і кажуть, що ті, наради, які тепер відбуваються, є найважніші з усіх нарад, які відбулись упродовж цеї війни. І так дійсно є.

Микола Чубатий.

Що це таке соціяльна інженерія?

Біля пів року тому назад вибрався до Совєтів президент торговельних палат Злучених Держав, Ерик Джанстон, на запрошення совєтського уряду звидіти Совєти та зорієнтуватися в торговельних можливостях поміж Америкою та Совєтами. Ерик Джанстон взяв зі собою двох журналістів, з яких один Вилйем Гвайт списав свої спостереження, видаючи їх окремою книжкою.

Та заки книжка появилася на книгарняних полицях виїмки зі своїх спостережень помістив Гвайт у відомім американськім місячнику „Рідерс Дайджест" за грудень 1944 та за січень 1945. Вже самі виїмки із тих споминів незвичайно цікаві та кидають нам яскраве світло на ці відносини, серед яких приходиться тепер жити горожанам Совєтського Союзу.

Вилйем Гвайт досконало змальовує, як сильно обмежені в Совєтах в рухах всі чужинці, з журналістами включно, та чому вже через те одно звідомлення зі Совєтів так дуже між собою різняться. Одні, як Дейвіса „Мішен то Рошя" ідеалізують російські відносини, знов другі дають понурий образ, що разячо відходить від тамтого.

Не входимо тут ближче в спостереження цього американця-журналіста, а тільки ствердимо, що ці спостереження такі незвичайно звучні та бистрі, що свідчить про поважну індивідуальність автора.

Серед своїх спостережень автор кидає один технічний термін, так сильно популярний нині в Совєтах під назвою „соціяльної інженерії". Над ним хочемо спинитися.

Що це таке соціяльна інженерія?

Вилем Гвайт згадує поміж різними чудасіями Совєтів, що уряд постійно переводить на населенню Совєтів соціяльну інженерію. Полягає вона в цім, що коли уряд має намір перевести якусь більшу працю на Сибірі, чи в друигх зимних пустарах, та немає людей — робітників, то добуває їх в цілком простий спосіб. Призначує одно чи два села на виїзд на місце, де Совєтам потрібні робітники і там їх поселює. Несподівано, кілька годин перед відіздом поїзду, приходить повідомлення, що таке то чи таке село має бути для якихсь там плянів господарської натури виселене. Так і дається людям знати, щоби кожен приготовив собі рухоме своє добро, бо за кілька годин виїдуть у світ за очі. Може повезуть їх десь над Ледовий Океан в Европі, а може вже аж геть десь у якусь країну в Азії.

Призначені жертви соціяльної інженерії знають добре, що всякий опір вповні безцільний. Людина віддається немов призначенню та як бесловесна тварина дає себе перевозити у далекі, чужі краї. Таке переселення називають в Совєтах соціяльною інженерією, бо немов пляново, по рисунку інженіра, перекидається людей на великих просторах червоної імперії.

Переселені з Европи мусять все решта лишити в дома, бо на їх місце прийдуть другі, може якісь азіяти напів цивілізовані. Виселених, замічає автор, нерідко розділюють по потребам праці. Наприклад, мужчин як сильніших приділяють до тяжкої роботи, як от рубати дрова в північнім Сибірі; натомісць жінки та діти дають десь далеко на полудне, наприклад на плянтації бавовни в Туркестані.

Таке переселення є очевидно найстрашнішим подоптанням права людини, кпинами з примітивного розуміння свободи, бо не звертає уваги на родину, на почування батьківські та материнські. Розлучають батьків та дітей нераз навсе. Добутий в той спосіб при помочи соціяльної інженерії людський матеріял використовує влада для переводження велнканських своїх господарських плянів. Таким, наприклад, пляном є поведення залізничої лінії та дороги рівнобіжно з побережам Ледового Океану. Досі це були простори майже пусті, з дуже зимним та вбивчим кліматом. Ніхто там на добровільну роботу йти неохотний. Та соціяльна інженерія достарчає людей в короткій процедурі, зовсім так, як колись у далекій давнині, ловили невільників на війні або ніґрів в нетрах Африки.

Соціяльна інженерія на услугах політичної боротьби.

Соціяльна інженерія переводиться так добре на російській як і неросійській території, безсторонно стверджує Вилйем Гвайт. Одначе, каже він, звичайно соціяльна інженерія переводиться як репресія проти села чи міста, які чогось там стали нелюбі владі. Переводиться її в ночі, але також переводиться і в день. Всю соціяльну інженерію переводить Народний Комісаріят Внутрішних Справ (Дєл) НКВД, себто просто орґани поліції. Це вони заїздять з автами та переводять на населенню цю страшну, нелюдську операцію. Добутий людський матеріял використовує таки сам Народний Комісаріят Внутрішних Справ у власнім заряді, тому він має найкращих інженерів в Совєтах, які при помочі невільничого населення переводять великанські державні роботи.

Коли цілу соціяльну інженерію переводить НКВД, себто совєтська поліція, відома давніше під назвою ҐеПеУ, то цілком зрозуміло, що поліція послугується соціяльною інженерією на це, щоби заслати в далекі холодні краї людей, які для совєтського режиму є найбільше немилі. В часі боротьби совєтського уряду з українським селянством, яке опиралося колективізації, соціяльна інженерія викидала опірних сотками тисяч з рідної землі у далеке невідоме.

Соціяльна інженерія є теж стосована до поборювання політично підозрілих людей, як, наприклад, проти неросійських народів, які не хотять у всім піддаватися натискови згори, себто з Москви. Як прийде до спору села з владою, то тоді село може певно сподіватись переселення десь у далеку Азію.

Коли в році 1939 червоні росіяни заняли Західну Україну, то пристосували до неї соціяльну інженерію дуже докладно; і то до всього патріотичного активу західних українців. Що рухливіша одиниця, чинна в відділах Маслосоюза, в читальні чи кооперативі, падала жертвою соціяльної інженерії. Жертвою соціяльної інженерії падали селяни, орбітники та інтеліґенти.

На підставі соціяльної інженерії переселено в далекі азійські простори також багато поляків зі Західної України. В цім напрямі не робили ніякої різниці між українцями та поляками. Хто для влади „неблагонадьожний", той мусів опинитися там десь далеко, звідки нормально немає вже повороту.

Як уже було проголошене, то через Палестину продерлися відомости, що західноукраїнське населення теж і тепер знов паде жертвою соціяльної інженерії Совєтів. Мають цілі села масово переселювати, а на їхні місця поселяти якихсь Бог вість взідки імпортованих монголів. Немає найменшого сумніву, що соціяльна інженерія це одна з найстрашніших річей совєтської дійсности. Це та змора, що морочить душу кожної свободолюбної та мирної людини.

Американські поляки полякам в Европі

„Нешенел Кетолик Велфер Конференс" подає через свій „Нюз Сервіс" цікаві відомости про допомогову акцію американських поляків в користь польських вояків в Европі, чи польських біженців чи виселенців, що тепер знаходяться в Европі, Азії та Африці.

„Нюз Сервис" переказує звіт о. Алойзія Вицісла, польського священика з Шікаґо, що є директором Польського Проєкту „Вор Реліф Сервис"-у з рамени „Нейшенел Кетолик Велфер Конференс".

Ксьондз Вицісло вернувся саме з організаційно-інспекційної поїздки по згаданих краях Европи та доносить, що в Італії заложено 18 польських рекреаційних осередків (клюбів) для вжитку 12,000 польських жовнірів у запіллю, 2 такі осередки на фронті та 5 домів спочинку для польських ВАК-дівчат, з чого три в Римі, а два в горах для хорих ВАК-ів. Для польських утікачів в Італії відчинено з рамени цего Польського Проєкту Н. К. В. К. шість нових переносних кантин для вжитку кількох тисяч осіб.

Всіх польських допомогових центрів і домів в Італії заложено дотепер 35, а при них працює 16 польських Сестер Назаританок з Америки, 20 польських ВАК-ів, 27 світських робочих сил та 500 добровільних помічників(ць).

В часі своєї тримісячної обіздки в Італії кс. Вицісло зробив 2,000 миль дороги та був вісім днів на фронті. Тепер кс. Вицісло має вилетіти на поїздку по Єгипті, Передній Азії та Індії, щоб поширити організацію Вор Реліф Н. К. В. К. на польських збігців, де Н. К. В. К. вдержує 144 осередків. Кс. Вицісло має заложити де треба, нові центри для польських збігців, а саме в Каїрі, Єрусалимі, Назареті і т. д. та пристановище для туберкулічних збігців в Балячаді, в Гімалаях (Індія). Він має також відвідати істнуючі вже польські табори збігців в Дельгі та інших місцях Індії.

Фонди на цю широку акцію „Нейшенел Кетолик Вилфер Сервис" одержує часто від католицьких дієцезій в Америці (із збірок по костелах), а часто з федерального „Нейшенел Вор Реліф", котрого Н. К. В. К. є членом.

Ол. Луговий. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У двох частинах

(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю")

127)

За Маневичами Володченко видав розпорядок всій дивізії скупчитися у невеликому лісі, зо дві квадратові верстви площини. Замірів генерала не знав ніхто. Полки розташувалися, задимили численні кухні. Увязавши до дерев коней, вояцтво досипляло проведену в боєвій готовости ніч. Попрокидалося від гудіння моторів. Над околичними лісами кружляло шість ворожих літаків. Аж піднялися їм на зустріч два неповоротні російські „Іллі Муромці" під охороною мало від них спритніших французьких Вуазенів.[66а] Кіннотчики з криками „наші! наші!" висипали з лісу. Зацокотіли скоростріли у повітрі. Легкі німецькі літаки півниками наскакували на Муромців, шниряли попід ними, звивалися вгору і звідти яструбами падали вниз, залітали з боків. Увесь час сипали кулями. Обом Муромцям таки доїхали кінця. Вони охоплені полумям попадали на землю десь під самою стацією, але летуни встигли вискочити. Вуазени відбивалися завзято. Два ворожих літаки підстріленими птахами, все знижуючися, подалися на захід. За ними слідом пустилася решта.

Досвід вимагав з околиці забиратися. Стоянку дивізії ворог напевно завважив, занадто галасливо й необережно вибігло з лісів вояцтво, раде появі до того не баченої своєї авіяції. І певно поверне з добрим запасом бомб. Ґенерал Чорний радив Володченкови перевести дивізію у більші ліси, поставити на позицію бодай одну батерію. Начальник дивізії чомусь пораду злегковажив. Знов все у лісі заспокоїлося. Дехто й задрімав у тіні дерев, не передчуваючи, що тут жде його каліцтво, або смерть. Прокидалися, як вже ломалися грубі сосни й дуби, бомбами поцілені. Виривалися на поле, звідти заганяв їх у ліс огонь скорострілів.

Десяток ворожих літаків кружляло безкарно над лісом, поки не поскидали увесь запас бомб. Бомбардування тягнулося хвилин не більше двадцять, та наслідки були страшніші від боїв під Езерцями і Волчецьком. Вибухали поперевертано гармати, не одній сотці коней перебито спини падаючими деревами, сотки доходили розірвані оскілками, не один десяток згинуло у мент вибуху. Вбитих і на смерть роздавлених вояків і старшин назбирали більше трьох соток, поранених, потовчених і контужених начислили три рази стільки. Забито команданта бриґади полковника Ніколаєва, Чорного і Стенбока поранено, Холмського, Богородицького, Бузінова, Залеського, Гурова, Оленича й Дарагана, та до сотки молодших старшин поранено, або контужено, вісьмох забито. Ворогові вдалося погромити дивізію без всяких страт. Дессіно приняв бриґаду, а Паволоцький чернигівський полк. Обох їх контужено, але на дрібниці не приходилося звертати уваги. Дивізія змаліла трохи не на половину завдяки нерозвазі одної людини, її начальника.

Впоравшися з забитими й пораненими дивізія на заході сонця вирушила на Троянівку, з метою вийти на Стохід. Надмірно, після доброї научки обережний, генерал Володченко зарядив похід у ночі. Кольона витягнулася довгим вужем ще завидна. Часто приставала, начеб десь там напереді начальство спинилося на роздорожжі, роздумувало, котрою дорогою прямувати. Запала темна ніч. Ліси закрили сяйво зір на небосхилах і ніч від того ставала ще темнішою, чорною. Десь недалеко, може пару соток сяжнів від дороги ахкали розриви важких стрілен. Тисячами голосів озивався на вибух ліс. Від дороги одалік хтось майстенрно лаявся у „матір", по самопевному голосу, якийсь офіцирина відчитував нотацію денщикови. Пересварювалися обозники, ті згадували всіх святих і небесну канцелярію, однак тихіще, щоб не чули старші.

Як далеко ворог — не знав відай самий Володченко. Що недалеко десь — свідчило намацування шляху артилерійськими стрілами. Заказано світити ліхтарі, голосно розмовляти. Але коням заказати іржати — Володченко не мав сили. Першою їхала уланська бриґада за своїми обозами. Проїхали вже зо дві верстви, коли від голови кольони передано наказ:

— Вахмістра Усищева напеpед!

Наказ покотився від полку до полку, перекинувся в гусарську бриґаду і врешті докотився до вахмістра. Виїхав з рядів і погнав коня трохи швидше. Переїзджаючи по причоло чернигівського полку окрикнув Паволоцького. Коли той озвався в темряві — Усищев спитався:

— Не знаєте, який чорт і чого мене кличе?

Військові ніколи в дипльоматію не бавляться. Висловлюють думки все просто і зрозуміло. Менше всіх бавився в дипльомата самий Паволоцький. На „чортихання" Усищева він відповідав в тон запиту:

— Чортяка відає хто!. Поняття не маю. Треба думати, що наачльник дивізії.

(Дальше буде).

[66а] Ілля Муромець — система російських літаків, дуже повільні.

Д-р Марагрет Мід.

Яким має бути сучасне виховання дітей?

Американці мають перед собою в теперішних часах важне завдання — виховувати дітей так, щоб вони почували себе як в дома, незалежно від того, в якій частині світу вони не опинились. Це завдання стоїть перед родичами, що самі зросли в карпатській хатині, чи в апалачівських горах, так само як і перед тими, що виховалися на вулицях Мілану, міста Старого Світу, чи в Бостоні — місті Нового Світу. Цілком зрозуміло, що в минулому, коли люди жили малими групами і мало коли виходили поза межі рідного села чи міста, вони виховували дітей так, що ті почували себе зле в чужім оточенню. Діти звикали до певних своїх страв і не раз вважали, що їжа інших людей надається хіба тільки для псів та свиней. Навчали дітей не пити з того горнятка, з якого пють люди інших груп, або не лягати на тому ліжку, на якому спав хтось з „іншого сорту" людей. Особливо слідкували за тим, щоб не допустити приязні поміж хлопцями та дівчатами з різних груп, де це могло довести до кохання й шлюбу, й діти моглиб відійти до чужих, чи якщоб довелось приняти чужинців у своє оточення. Навчали дітей бути гордими за свій нарід, його мову, звичаї, мораль і разом з тим дивитися зі страхом і неприязно на інших.

Якби всі дотримувалися подібного способу виховання дітей, то напевно ніхто не був би мав відваги їхати до Злучених Держав і в цій країні по нині блукали би тільки індіяни, предки яких прибули сюди окремими племенами з Азії. Люди, які примандрували сюди зі Старого Краю, мусіли мати більше відваги, ніж її родичі прищепили. Ті перші поселенці послали за своїми рідними, знайомими. І ті приїздили, але не для того, щоби пити з горнят чужинців, чи їсти їхню страву, але в надії продовжувати жити так як в дома, тільки мати ліпші можливости, ліпші умови. І стало так, що звички і спосіб життя в Европі й Азії були перенесені на землю Нового Світу. Малі ґрупи людей й надалі трималися разом, як в сільсько-господарських розселеннях, так і у великих містах. Діти навчилися з недовірям ставитись до способів життя всіх інших ґруп, тільки не своєї. Чимало осіб з другого й третього покоління тих відважних предків вийшли боягузами, так ніби їх прадіди ніколи не виходили поза межі свого старого села. Вони не були підготовлені до того, щоб використати нагоди, які їм давала Америка, аби мандрувати по країні з місця на місце, шукаючи кращої праці, щоб їсти кожну страву, яку знайшли, чи працювати з мотикою, чи на машинці до писання, чи до рахунків, чи свердлом поруч з людьми різних рас, націй, релігій. Не відважувалися десь далі виїхати, трималися близько дому, де розходилися пахощі знайомих страв, де й самі люди переймалися тими пахощами.

В таких умовах мрії родичів не сповняться. Їхні діти не в стані використати вповні ті можливости, що дає життя в Америці, життя, яке часто починається на одному побережжю, а кінчиться на другому, спочатку на кукурузянім хлібі і фасолі, при кінці даючи перевагу маїсовим крупам та зеленині. Чи це є добра підготовка до життя — не тільки в Злучених Державах — але взагалі в світі? Дитина, роджена сьогодня в Ню Йорку, чи в Де Мойн чи в Чейні, чи Сієтл, може кінчити своє життя при будові греблі на Дунаю, чи на ріці Ганґ, чи відбуваючи лікарську практику в Калькуті, чи в Ґласгов, чи в Ріо де Жанейро. Іміграція вже перестала плисти по одній течії через Атлянтик. Люди з різними здібностями, різними сподіваннями будуть мандрувати від краю до краю, з півночі на південь, зі сходу на захід.

Що потрібно нинішним дітям, щоб вони, як виростуть, могли вільно їздити по світі, беручи участь в розцвіті світової цивілізації? Мають позбутися страху перед іншими народами, перед ґрупами людей, за яких їх родичі говорять з погордою чи осудом, зі страхом, чи ненавистю. Особливо в містах, де люди різних рас, різних націй живуть близько одні других, чимало матерів вчать своїх дітей ставитись зі страхом та підозрінням до сусідів. Предметом насмішок є і те, як діти інших груп виглядають, їхня мова, гра, страва, яку їдять. „Не роби так, як вони!" „Не смій говорити так, як вони!" Подібними зауваженнями родичі навчають дитину дивитися на інших людей, як на осіб з неприємними, відстрашуючими рисами характеру.

А проте, чи можливо зустрічатися кожного дня на вулиці, в трамваях, автобусах, з людьми, які виглядають інакше ніж ми, говорять іншою мовою, — і ніколи не згадати про них? Безперечно ні. Але треба змінити **спосіб** як про них говорити. Говорячи про людей іншої національної чи релігійної ґрупи, не треба говорити про них з погордою, не треба страшити ними дітей. Старі методи не надаються тепер. Наприклад, такі зауваження: „Як не зачешешся гарненько, будуть діти думати, що ти той чи той і не будуть з тобою бавитися" — не відповідають сучасним потребам. Дитина налякана тим, що її можуть вважати за члена тої ґрупи, про яку мати говорить з такою погордою, налякана тоном, яким мати робить те зауваження. Дитина уявляє собі, що ті люди з тої ґрупи мусять бути дуже злі.

Виховуючи дитину для життя в модерному світі, мати повинна вживати не загрози, а обіцянки. Наприклад: „Як гарно зачешешся, то всі діти, і ті, і другі, будуть думати, як ти гарно виглядаєш". Здається, це не велика зміна — з загрози на обіцянку — і в першому, і в другому випадку говориться про те, щоб зачесати волосся. І все таки різниця величезна. Різниця подібна до тої, яка є між возом, що його тягнув кінь, і автомобілем, який так змінив світ. Мати, роблячи зауваження тим другим способом, не викликує у дитини страху перед тим чи іншим, а навпаки примушує цінити їх. Дитина вчиться дбати за свій вигляд не зі страху, що її приймуть за того чи іншого, а скорше тому, що ті другі люди — які певно є гідними, інакше мати за них так добре не говорила би — будуть добре думати про неї. Щодня, серед тисячі дрібних завважень — коли мати чеше дитину, коли батько бавить дитину, щоб не плакала, або перестерігає, щоб не впала — згадуються імена різних людей, робиться оцінка їх. Кожного дня кожна дитина вчиться бути людиною, яка зможе, чи не зможе, почувати себе вільно в світі. Щоби жити в світовому суспільстві дитина мусить тому вчитися.

Запити в порушених авторкою справах слати на таку адресу:

Dr. MARGARET MEAD
c o Comomn Council for American Unity
222 Fourth Avenue, New York 3, U.Y.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

До концерту артистки О. Лепкової.

Цеї суботи, 10. лютого, матиме громадянство Ню Йорку та околиці нагоду бути знов в відомій концертовій салі Тавн Гол в Ню Йорку — на артистичнім вечері та почути, між іншим, попри пісні славних, світових композиторів рінзих народів, теж і українську пісню у виконанню п-ні Ольги Лепкової.

Вже те, що нюйорська критика була взернула прихильну увагу на перший виступ артистки на Бродвею, що був в Таймс Гол, є свого роду запевненням, що артистка заслужить тим разом на ще більшу увагу. Просто тому, що вона постійно далі поступає в мистецькому вишколі, бо постійно далі студіює і вправляє ,як пристало на людину, що шанує мистецтво, а себе як артистку.

Та кожний концерт на Бродвею, де виступає українська мистецька сила, це наш загальний здобуток і поступ. Тому вже з цього боку треба нам на таких концертах бувати і їх підпирати та поширяти. Та такі концерти це для кожного з нас ще й духовий відпочинок, мистецький корм, якого людина теж потребує, якщо хоче жити по культурному.

Отже, сяк, чи так, а на концерті треба нам бути, хочби задля нашого власного добра і власної розради.

МІСТО НЮ ЙОРК.

Виборче зібрання Тов. „Дністер" і заповіджена панахида за членів-вояків.

Тов. „Дністер" у Ню Йорку, це 361. відділ У. Н. Союзу. Його виборче зібрання відбулося в авдиторії парафіяльної школи св. Юрія під ч. 217 Іст 7-ма вулиця дня 30. грудня 1944 р. Зібрання відкрив місто-предсідник Микла Левкович тому, що предс. Яків Мірус не міг прибути. Після віддання пошани через повстання з місць членам-воякам, що положили своє життя за свою батьківщину — Америку на боевім фронті, а це В. Іваникови і П. Жигайлови, відчитано протокол з попередніх виборчих зборів, тобто з року 1943. Коротка дискусія в справі статуту товариства і бондування нових урядовців не змінила нічого в дотеперішній практиці, отже приступлено до звіту Контрольної Комісії, який складав Ст. Шевців.

У приходах за 1944 рік було $34,987.60, в тому надвишка з минулого року виносила $831.73; у розходах було $32,417.30, отже лишилася надвишка у висоті $2,570.30. З того закуплено воєнних бондів кляси "G" за $2,000, а решту готівки перенесено на наступний рік. У членах зросло товариство на 73, а всіх членів з кінцем року було 1,035.

З черги приступлено до вибору уряду на 1945 рік і в цій цили вибрано окремого предсідника до переведення цеї частини зібрання. Предсідником став д-р С. Демидчук, його заступником Ст. Ковальчук, а на секретарів покликано В. Павлова і панну Олену Сімянишин. Наперед урядники з минулих виборів склали свої звіти за працю в 1944 р. і за їх працю приявні висловили їм вотум довіря. На наступний рік вибрані такі урядники: М. Малетич, голова; Я. Воробець і пані Михайлина Мельник, заступники; П. Кучма фін. секр., Володимир Павлів, рекорд. секретар; Іван Галичин, касієр, В. Савицький, заст.; до контрольної комісії: С. Демидчук, Ст. Ковальчук, Гр. Захарчук; тростиси: Д. Савицький, П. Гаврис, П. Михалюк; опікуни хворих: Д. Помийчук, пані Анастазія Залужна, Ст. Шевців, пані Катерина Джорджія, І. Кошлейчук; бібліотекарі: О. Олексів і панна О. Сімянишин; хорунжі: В. Бучинський і Гр. Лібович.

Після вибору нововибраний предсідник Мартин Малетич зложив перед предсідником виборчих зборів присягу, а опісля, перенявши провід товариства, перевів присягу всім іншим вибраним урядникам. На цім закінчено виборче зібрання.

На місячних зборах в суботу 13. січня вибрано делегатів на 21. Головну Конвенцію Українського Народного Союзу в такім складі: Делегати: Петро Кучма, Іван Галичин, Микола Левкович; заступники: Ст. Ковальчук, С. Демидчук, Р. Захарчук.

Рішено теж уладити панахиду за погибших на полю боїв американських вояків В. Іваника і П. Жигайла, в неділю 4. лютого в год. 10. перед пол. в церкві св. Юрія і запросити як членів так і нечленів до участи для вшанування їх памяти.

Вол. Павлів, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

„В біді приятеля пізнавай"

— каже наша пословиця, а про правдивість тих слів мав я нагоду переконатись в день 4. лютня. Відомо членам міста Ню Йорку, що я під цю пору перебуваю в цій околиці, тож секр. п. М. Близанк запросив мене як організатора на підприємство, яке уладжує від. 204 У. Н. С. А що відділ цей знаний зі своєї довголітньої праці, то виказався як один з кращих в ювилейнім році і став між першими щодо числа нових членів. В назначенім часі застав я в салі споре число людей, не тільки членів 204. відділу, але й з інших відділів. За короткий час саля виповнилась людьми так, що не було навіть де стати. За час пояснив п. Близнак, що представлення п. з. „Данило Чарівник" улаштовує відділ 204. з нагоди свого 20-ліття, а дохід призначений на допомогу хорому членови Мартинюкови.

Про гру треба загально сказати, що аматори вивязались зі своїх роль добре, вони добре обізнані зі сценою, а їх назва, „Кружок Промінь", знана нюйорській публиці. Від себе додам хіба це, що сто процент краще і кориснішe іти на їх представлення ніж на незнані „мувіз".

В перерві місцевий священик о. Л. Весоловський, росказав про положення хорого члена та про значіння своєї організації, головно цього 204. відділу. Переведена збірка принесла 10 долярів для хорого члена.

Другий промовець, організатор У. Н. Союзу п. А. Маланчук заявив, що він хіба може потвердити слова опперcharacters ків про значіння своєї організації та про обовязок належати до неї, бо людина без організації не має ніякої сили в громаді. „Тепер я звернусь до вас, члени У. Н. Союзу", казав він. „Бачите, яка різниця між своєю рідною організацією і чужими, часто нам ворожими? Чи хоч коли в подібнім нещастю спитають вас, як з вами є? нВ доти добрі, доки горні платити, а в біді вони вас не знають, вас тоді їм не треба. Тому мені нераз приходиться болючо стверджувати на місцях, що наші люди легковажуть подібні випадки. В родині пятеро-десятеро душ, а самий батько тільки в У. Н. Союзі і то так бодай не казати. Тому то ювилейний рік виказав таку велику проґалину, що аж 150 відділів не приєднали ані одного члена. Це наглядний доказ, як ми цінимо свою організацію. Йдемо до чужих, де значно дорожче платимо і не маємо тих користей. Ми, мовляв, не хочемо мати „бадру" зі своїми, але що тоді буде, як нас навідає подібне нещастя. Тоді ми хотілиб бути між своїми, бути членом тої великої Союзової родини, але вже буде запізно. Тож користаймо з нагоди! Поки ми здорові, вписуймо свою родину до найбільшої нашої організації У. Н. Союзу".

По промовах пішла дальша частина представлення, про яке була згадка на виставі.

А. Маланчук,
організатор У. Н. Союзу.

ЖАРТИ

На невластивій лісті.

Малий ніґерський хлопчина прийшов зо школи домів і каже до своєї матері, що служить як кухарка: „Мамо, дайте кводра до школи!"

— Пощо, синку, тобі кводра? Цеж велика сума, бо аж 25 центів!

— Мамо, учителька каже, що це на бідних.

— Синку, скажи вчительці, що вона тебе помістила не на властивім списі. Ми самі бідні люди. Отже скажи вчительці, щоб виписала тебе з тої лісти, де є імена тих, що дають, а щоб перенесла тебе на цю лісту, де є імена тих, що беруть.

ANTI-BOREDOM INSURANCE aboard ship is given to these sailors whose craft is ready to leave an East coast port. Camp and Hospital Council Service of the American Red Cross helps keep ships and camps stocked with books, musical instruments and games.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. Я ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Д-р А. Т. Кібзей.

ЖОВТАЧКА

4)

(д) Затиснення і обструкція жовчевих проводів. (Stenosis and Obstruction of the Bile-Ducts).

Ця недуга може бути від уродин, себто вже з природи. Деяка особа може мати хибну будову жовчевих знарядів, а так само з природи може повстати наклін до зликоватіння печінки, до всіляких запалень жовчевих проводів і т. п. Часом також родинний сифіліс може бути причиною цеї слабости.

Прояви. Жовтачка, що вже від уродження дитини появляється, або упродовж двох тижнів від хвилі уродження. Така жовтачка набирає багато сили і спричинює вихудіння дитини та кровотоки з пупця, що кінчиться смертю дитини серед конвульсій.

Подібно затиснення жовчевих проводів може наступити хоч дуже рідко, від боляків з жовчевого каміння, або може існувати і від уродження.

(е) Жовчеве каміння. (Cholethiasis: Gall-Stones).

Звідки береться жовчеве каміння? Жовч, що в печінці, збирається в жовчевім міхурі. Звідси вона відходить тонким проводом жовчевим до малої кишки т. зв. „дванацятки" і тут мішається з поживою, котра вийшла з жолудка до тонких кишок. Сама жовч є дуже податливим плином до розмножування бактерій, особливо таких, що спричинюють тиф, або подібні до тифу недуги. Отож коли чоловік занедужає на катар слезистої оболони жовчевого міхура, тоді бактерії, що викликали той катар — хоч і як катар слабий — нищать ту оболонку, а знищені і відстали частини оболонки ціпеніють довкола зерняток вапна, що находяться в організмі чоловіка і витворюють тверду масу, що називається по вченому „холестерина". Звідси повстає жовчеве каміння, що спричинює недугу. Часом така „холестерина" і сама, без вапна, сціпене в грудочку і витворить жовчевий камінь, а в такім камені можна і по 10, 20 або 30-ти літах по недузі стрінути живі бактерії.

Отож причиною жовчевого каміння є в першій мірі бактерії слабих горячкових недуг і запалень, що нищать слезисті оболонки та клітини стінок жовчевого проводу, котрі за рядом можуть сціпенити і витворити грудочки каміння в міхурі.

Є всілякі роди жовчевого каміння і всілякої вони величини та закраски. Звичайно каміння таке є завбільшки зернятка грубшого піску або завбільшки гороху, але трапляються й більші.

Може їх бути більша або менша скількість і в 50 випадках на 100 таке каміння збирається в самім жовчевім міхурі; в інших випадках стрінути їх можна не лиш в міхурі, але і в інших сусідних органах та в жовчевім проводі, який через них загачується і справляє страшні болі і жовтачку.

Жовчеве каміння витворюється звичайно у старших людей в віку понад 40-вим роком життя; рідко коли у людей молодших. У жінок трапляється воно частійше як у мужчин. Приблизно 75 на 100 недужих на жовчеве каміння — це жінки. Знаменним є ,що ця недуга більше панує в Німеччині ніж в Англії.

Прояви цеї недуги є дуже різнородні відповідно до наслідків, відповідно до родів запалення, яке вони викликують, та відповідно до скількости і величини каміння і місця, в якім вона загніздилась.

Буває, що чоловік може довгий час вже мати жовчеве каміння в своїм організмі, та він цього покищо не відчуває. Хіба час до часу чує якесь невиразне тиснення під животом, але коли виблюється, то лекше йому стає. Часом знову він попадає в легкі корчі, в нестравність або має біль в крижах або в правім рамени. Аж наразі нагло, десь звичайно в ночі, зачинає такий чоловік відчувати страшні болі в правім боці під животом. Ті болі — як то кажеться — „стріляють" аж до хребта та до рамени правої руки і не перестають, хочби й як недужий старався змінити позицію свойого тіла або хочби й що робив. Словом недужий в'ється з болю й полекші не має. Це знак, що камінь з жовчевого міхура протискається через вузький жовчевий провід до кишок. Мускули того проводу то корчаться то стягаються, коли такий камінь крізь них машерує, а це очевидно страшливо болить. При тім недужий заливається потами, блідне, блює; живчик у нього короткий і слабий. Словом, він омліває, а горячка підноситься часом до 102 ступ. і 103 ступ. Фар. Печінка і жовчевий міхур стаються дуже чутливі на дотик і дещо роздуваються. І звичайно такий стан болів триває три до дванацять годин. Відтак болі звільна притахають, але й можуть знову повторитися по короткій перерві. Коли недужий блює, то це справляє йому деяку полекшу. В кілька годин по нападі таких болів, а часом ів кілька днів пізніше, недужий звичайно попадає в слабу переходову жовтачку, але може обійтися без жовтачки.

(Кінець буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВЕСТ ВАРВИК, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 246, відбудуться в неділю, 11. лютого, в домі 14 Райс Стр. в 2. годині пополудні. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на збори і вибрати делегата і заступника на конвенцію. — За уряд: В. Сподарик, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що звичайні місячні збори відбудуться у вівторок, 13. лютого, в год. 7.30 ввечір, в У. Н. Домі при Фліт вул. Проситься довгуючих членів вирівнати свої вкладки. — Хто би мав які справи до полагодження, щодо нашого товариства, проситься звертатись на адресу секретаря! 204 Virginia Ave., Jersey City, N. J.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Тов. Українська Січ, від. 39, повідомляє членів, що місячні рбори відбудуться в неділю, 11. лютого, в 3. годині пополудні, в У. Н. Домі. Просимо членів прийти на час, бо буде вибір делегатів на конвенцію, як також і інші важні справи. — За уряд: О. Шмокалюк, предс.; В. Осохівський, фін. секр.; Г. Порцикалюк, кас.; А. Яворський, рек. секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Усім, що надсилають проекти, що зробити з Конвенцією У. Н. Союзу. — Про те, як і коли треба скликувати конвенцію рішають: статут організації й закони тих стейтів, де У. Н. Союз має свої відділи. Те саме відноситься і до таких справ, чи можна вживати грошей, що їх складають члени на конвенційний фонд, для інших цілей. Тут не поможуть ніякі „проекти", хочби піддавані в найліпшій вірі й для найкращих цілей, бо вут рішають закони.

ТАРЗАН, ч. 1123. Тайні пригоотування.

Націстична верхівка вишколила наслідувача Тарзана, котрий мав заняти місце пропавшого Тарзана в джунглях, аби приготовити сховок для неї.

Тої ночи витягнено з гангару новий стратосферовий літак й приготовано до довгої подорожи.

За кілька хвилин до нього підіхало закрите авто. Летнище очищено з усіх видців.

З авта вийшов Торвальд, а за тим три вожаки націзму дали йому остатні поручення.